

A magyar szedésről.

E rovatban csak azon szabályokat sorolom elő, mely olvasóim többségének a leghasznosabbnak tűnik fel.

A *vessző* elé költeményeknél vagy átalában, ha egy sor nem igen szorult, egy finom ritkító (*Spatium*) tétetik.

A *pontosvessző* elé egy finom, ha a sor szélesen tartatik egy vastag ritkító szedetik.

A *po;nt* bárhol is forduljon elő, mindig a szóhoz roasztatik; utána pedig valamivel több tér hagyatik mint a többi szavak között van.

A *kettőspont* elé rendesen egy vastag ritkító szedetik, azonban némelyek véleménye szerint két szó közt középre záratik ki.

A *hiányjel* elé zárt szedésben vagy czimsoroknál, ha az előtte álló betű kevés fehéret hord, egy finom térszó szedendő.

A *kérdő- és felkiáltójel* elé szintén rendesen egy vastag vagy finom ritkító szedetik, a mint azt t. i. a sor szélesen vagy szűkentartása kívánja.

Az *idézőjel* mindig a szóhoz roasztatik. Egy teljesen idézett mondatnál a pont, kérdő- és felkiáltójel mindig előtte, részletenkint idézett mondatoknál azonban az idézőjel után szedendők; például: „Az Isten azoknak segít, kik magokon segítenek!“ „Ha állapotainkat, körülményeinket jobbitui ohajtjuk,“ mondja Schulze-Delitzsch, „úgy először önmagunkkal kell kezdenünk.“ A társadalom szerkeszti az „államot“, és nem az állam a „társadalmat“. Nemde mily üdvös az „egyetértés“?

Oly munkáknál, hol a számmennyiségek magukban háttérbe lépnek, úgymint elbeszéléseknél, regényeknél, költeményeknél stb. a számszavak többnyire betűkkel szedetnek ki.

Egyes ritkított szavak folyó szövegben szintén ártanak az egész mű kiállítási szépségének; azért szorítkozzunk a mennyire csak lehet a legszükségesebbhez. Gyakran könnyen el lehet kerülni; azért ajánlatosb ekkép szedni: Ismert mulatóhely a „Komlóhoz“, mint: Ismert mulató-hely a „K o m l ó h o z“.

A kötjel alkalmazása is zavarba hozza a magyar nyelvben nem igen jártas szedőt, s nem egyszer fordul elő, hogy oly helyeken, hol arra szükség volna, gondolatjelet szednek vagy némelykor épen el is hagyják, vagy oly szavakat kötnek össze, melyek összeköttetésök által az értelmet zavarják, azért szükségesnek tartom alkalmazásáról néhány szabályt elősorolni: oly helyeken hol a kötjel két vagy három szónál elhagyott ragot jelöl, mint: tűz-, jég- és víz-kármentesítési fiók-intézet stb., a kötjet után, ha vessző nem is áll utána, mindig annyi szedendő mint a többi szavak közt van; oly összetett szavaknál azonban, melyek sem egy szóba nem vonhatók, sem két külön szó gyanánt egymás mellett nem állhatnak mint: lóverseny-jutalmakkal, egy-egy, búvősbájos stb., a kötjel közé semmi sem szedetik, és csak a sor szélesen tartása esetén szedhető mindkét felől egy vékony vagy vastag ritkító; továbbá minden kérdő e előtt is, mint: életrevaló-e, egészséges-e, szorgalmas-e, stb., minden kezdetétel nélkül szedendő. Végül elkerülendőnek tartom az ily választásokat: vi-zibetegség, megi-zenni, főis-pánt, vi-szonyainkat; mert valamint ezen, úgy több efféle szavakat jobbnak tartom következőleg választani: vizi-betegség, meg-izenni, fő-ispánt, stb.; következő szavak elválasztását pedig épen rosszalom: visz-szakel-lő, bók-ja s több efféle. Továbbá semmi esetre sem szabad a sor végére eső összetett rövidítéseket választani, úgy mint: p. | o., t. | i., az | az, f. | é.; épúgy kikerülendő a kelet s évszámtól stb. a szokásos ragokat a következő sorba átvinni, és tanácsosb e helyett egy pontot szedni; nem szabad címzeteket, mint tek., t., mélt., ftdő stb. a sor végén hagyni, hanem mindig a címzetthez a következő sorba viendő.
